

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

Socialnämnden

Klassificering av socialnämndens strategiska avtal 2026

Ärendet

Socialförvaltningen har, i enlighet med kommunens riktlinjer för avtalsuppföljning, genomfört en klassificering av socialnämndens avtal inför 2026. Syftet var att identifiera avtal som har hög påverkan på kommunens verksamhet och invånare samt säkerställa en effektiv uppföljning.

Socialförvaltningen har ett stort antal avtal med externa leverantörer. Inom kategorin "sociala tjänster" finns cirka 100 avtal. Socialförvaltningen har inventerat och analyserat socialnämndens avtal för 2026. Samtliga av de avtal socialnämnden ingått inom ramen för kategorin "sociala tjänster" och som avser tjänster som tillhandahålls kommunens invånare är att bedöma som strategiska då de har hög direkt påverkan på kommunens invånare.

Socialförvaltningens avtal avseende produkter och tjänster som inte avser tjänster som tillhandahålls för kommunens invånare är att betrakta som övriga avtal.

För att genomföra en högkvalitativ och djupgående avtalsuppföljning 2026 har socialförvaltningen valt att prioritera aktuella avtal för hemtjänst som är upprättade enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem.

Avtalsuppföljningen 2026 kommer ha tema välfärdsbrottslighet.

Utöver ordinarie avtalsuppföljning har socialförvaltningen identifierat ett behov av att genomföra en särskild granskning av insatsen personlig assistans då denna bransch nationellt har bedömts utgöra en riskbransch för ekonomisk brottslighet och välfärdsbrott. Förvaltningen bedömer att en särskild granskning bör genomföras för att säkerställa att utbetalning för personlig assistans sker på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden beslutar att klassificera samtliga avtal inom kategorin "sociala tjänster" som strategiska.
2. Socialnämnden beslutar att för 2026 års avtalsuppföljning prioritera aktuella avtal för hemtjänst som är upprättade enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem.
3. Socialnämnden ger socialförvaltningen i uppdrag att utanför ordinarie avtalsuppföljning genomföra en särskild granskning av personlig assistans

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

utifrån kommunens riktlinje för arbetet mot välfärdsbrottslighet (KS 2024/0228).

Bakgrund

Enligt Danderyds kommuns riktlinjer för avtalsuppföljning (KS 2023/0270) ska varje nämnd årligen besluta om vilka avtal som klassificeras som strategiska. Ett strategiskt avtal kännetecknas av hög påverkan på kommunens invånare, oavsett avtalsvärdet. Exempel på verksamheter med direkt påverkan på invånarna inkluderar livsmedel, lokalvård, snöröjning och hemtjänst.

Sedan 2024 har Danderyds kommun anvisningar för avtalsuppföljning. Enligt dessa anvisningar avser avtalsuppföljning alla de aktiviteter som syftar till att säkerställa att leverantören uppfyller de krav som ställts i upphandlingen och att kommunens verksamheter får det som avtalet avser. Avtalsuppföljning grundas i Danderyds kommuns "Program för utförare av kommunal verksamhet" och följer kommunens "Riktlinjer för avtalsuppföljning".

Socialförvaltningens utredning

Socialnämnden har ett stort antal avtal. Socialnämndens största kategori av avtal är: "sociala tjänster". Inom denna kategori har nämnden cirka 100 avtal. Avtalen i kategorin består dels av genomförda upphandlingar inom ramen för lag (2016:1145) om offentlig upphandling, upphandlingar enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem, ramavtal genom etablerade organisationer som ADDA¹ och STIC². Utöver dessa avtal har socialnämnden ett stort antal direktupphandlingar.

Tidigare år har socialnämnden enbart valt att klassificera de avtal som nämnden upphandlat inom ramen för lag (2008:962) om valfrihetssystem som strategiska. För 2026 menar socialförvaltningen att alla avtal som ingått inom kategorin "sociala tjänster" är att betrakta som strategiska då de har direkt påverkan på kommunens invånare.

Avtalsuppföljning

I Danderyds kommun fokuserar avtalsuppföljning av strategiska avtal på att säkerställa hög kvalitet och kontinuerlig försörjning.

Enligt Danderyds kommuns anvisningar för avtalsuppföljning (KS 2023/0270) ska de avtal som klassificeras som strategiska följas upp.

Socialnämndens avtalsuppföljning 2026

Mot bakgrund av den stora omfattning av avtal inom kategorin "sociala

¹ Adda är ett företag inom SKR som har som uppdrag att hjälpa offentlig sektor med strategisk försörjning av varor, tjänster och kompetens.

² Stockholms Inköpscentral (STIC) är en del av Adda Inköpscentral. STIC samordnar och genomför upphandlingar för kommuner i Stockholms län och tar fram regionala ramavtal utefter medlemmarnas behov.

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

tjänster” behöver socialförvaltningen göra en prioritering av vilka avtal som ska följas upp under 2026.

För att säkerställa en mer djupgående avtalsuppföljning som genererar tillförlitliga och högkvalitativa resultat har socialförvaltningen valt att välja ut de aktuella avtal för hemtjänst som är upprättade enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem.

Hemtjänst är en grundläggande välfärd. Under ett antal år har hemtjänst pekats ut som en särskilt sårbar insats och en insats där det nationellt rapporterats om missförhållanden.

Välfärdsbrottslighet

Inom Danderyds kommun är välfärdsbrottslighet ett prioriterat område för 2026. Av kommunens riktlinjer för arbetet mot välfärdsbrottslighet (KS 2024/0228) framgår det att Danderyds kommuns arbete mot välfärdsbrottslighet har följande fyra fokusområden: Upphandling och avtal, felaktiga utbetalningar, myndighetsutövning och en ”ren” organisation.

Genom fokusområdena ska Danderyds kommun förebygga, upptäcka och åtgärda välfärdsbrottslighet som sker genom:

1. felaktig grund för ersättning eller avtal genom att använda oriktiga uppgifter, falska identiteter, falska eller svårkontrollerade intyg eller målvaktsupplägg
2. försvårad myndighetsutövning genom överdrivna hjälpbehov, underlåtenhet att uppge ändrade förhållanden, otillåten påverkan
3. Bristfällig leverans genom felaktig volym i form av felaktigt antal varor/tjänster, falsk/överdriven tidsredovisning, påhittad/överdriven verksamhet, felaktig kvalitet genom avvikelser från kvalitetskrav, bristfällig dokumentation, andra lagbrott i form av brott mot arbetslagstiftning, brott mot miljölagstiftning, brott mot sanktionslagstiftning.

Förvaltningen avser att för 2026 års avtalsuppföljning ha tema välfärdsbrottslighet. Förvaltningen avser att genomföra en fördjupad och högkvalitativ avtalsgranskning utifrån ovanstående punkter för att säkerställa att avtalen inom hemtjänst är av hög kvalitet.

Behov av särskild granskning utifrån risk för välfärdsbrottslighet

Den personliga assistansen är en av de mest betydelsefulla insatserna för personer med omfattande funktionsnedsättning som tillkom genom lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Insatsen är viktig för den enskilde och det finns många engagerade och seriösa anordnare av assistans. Det har dock under många år framkommit att det också förekommer oseriösa anordnare och felaktiga utbetalningar inom den personliga assistansen. Personlig assistans har kommit att räknas till riskbranscherna för ekonomisk brottslighet och det finns en fortgående och utbredd problematik där assistansersättning används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte.

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

Inom personlig assistans föreligger inte ett civilrättsligt avtalsförhållande mellan kommunen och assistansbolaget. Det är den enskilde som upprättar ett avtalsförhållande med assistansbolaget men kommunen ersätter den enskilde för skäligena kostnader av den utförda assistansen. Mot bakgrund av detta kan en granskning av personlig assistans inte genomföras inom ramen för ordinarie avtalsuppföljning. Däremot kan det konstateras att kommunen erlägger ersättning till något som nationellt anses utgöra en riskbransch för ekonomisk brottslighet. Utifrån detta ser socialförvaltningen ett behov av att genomföra en särskild granskning av den personliga assistansen för att säkerställa att de kommunala intäkterna nyttjas på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt. Förvaltningen föreslår därför att socialnämnden ger ett särskilt uppdrag att granska den personliga assistansen som ett led i att motverka välfärdsbrottslighet.

Socialförvaltningens bedömning

Socialförvaltningen bedömer att samtliga avtal inom kategorin ”sociala tjänster” är att betrakta som strategiska till sin art då de har direkt och hög påverkan på Danderyds kommuninvånare.

Socialförvaltningen bedömer att avtalsuppföljningen för 2026 ska genomföras av en mer djupgående och kvalitativ art än föregående år. För att lyckas med detta avser förvaltningen att prioritera de avtal som ingåtts med leverantörer inom ramen för aktuella avtal för hemtjänst som är upprättade enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem.

Socialförvaltningen bedömer att 2026 års avtalsuppföljning ska genomföras med utgångspunkt i temat välfärdsbrottslighet och fokusera på de områden som anges som prioriterade i kommunens riktlinje för arbetet mot välfärdsbrottslighet (KS 2024/0228).

Socialförvaltningen bedömer att det föreligger ett behov av att fristående från ordinarie avtalsuppföljning även initiera en särskild granskning av insatsen personlig assistans för att säkerställa att de kommunala intäkterna nyttjas på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt. Förvaltningen föreslår därför att socialnämnden ger ett särskilt uppdrag att granska den personliga assistansen som ett led i att motverka välfärdsbrottslighet.

Konsekvenser för barn och unga

Att socialförvaltningen genomför kvalitativa uppföljningar på de leverantörer som nämnden ingått avtal med bedöms ge indirekta positiva konsekvenser för barn. Även om de insatser som föreslås utgöra grund för 2026 års avtalsuppföljning inte direkt berör barn bedöms en systematisk och kvalitativ avtalsuppföljning ge positiva effekter på samtliga som tillhandahåller stöd och insatser från socialnämndens verksamheter.

Datum
2026-02-26**Diarienummer**
SN 2026/0066

Socialförvaltningen
Jennifer Gavin Hagelin

Ekonomiska konsekvenser

Uppföljningen av de strategiska avtalen ska bland annat leda till att kommunens avtal är av hög kvalitet och att avtal ingås med professionella och seriösa aktörer. Att dessutom genomföra en särskild granskning av personlig assistans bedöms generera positiva ekonomiska konsekvenser för hushållningen av kommunala medel.

Åsa Lundgren
Socialdirektör

Jennifer Gavin Hagelin
Kvalitet- och utvecklingschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Klassificering av socialnämndens strategiska avtal 2026

Expedieras
Kommunstyrelsen